

**2010 YILI ÜRETİMDEN SATIŞLARINA GÖRE
EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI'NIN
BÜYÜK SANAYİ KURULUŞLARI
DEĞERLENDİRMESİ**

Ender YORGANCILAR
Yönetim Kurulu Başkanı

22 Haziran 2011

- **2010 YILI ÜRETİMDEN SATIŞLARINA GÖRE EGE BÖLGESİ'NİN BÜYÜK SANAYİ KURULUŞLARI ÇALIŞMASINI 29 YILDAN BU YANA SÜRDÜRMEKTEYİZ.**
- **SON 9 YIL BOYUNCA ÇALIŞMAMIZ, EGE BÖLGESİ'NDEKİ TÜM FİRMALARI KAPSAMIŞTIR.**
- **2010 İTİBARI İLE DEĞERLENDİRME, SADECE ÜYELERİMİZİ KAPSAMAKTADIR.**
- **2009 YILINDA BÖLGENİN DE DAHİL OLDUĞU DEĞERLENDİRMEDE 254 FİRMA LİSTEMİZE GİRMİŞTİR.**
- **EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI'NIN 161 ÜYESİ 2010 YILI ÜRETİMDEN SATIŞLARI 20 MİLYON TL BARAJINI AŞAN ANKET ÇALIŞMASINA KATILMIŞTIR.**
- **SUNUMDAKİ DEĞERLENDİRMELER İLK 100 LİSTEYE GİREN ÜYELERİMİZ İÇİN YAPILMIŞTIR. YILLAR İTİBARI İLE KARŞILAŞTIRMALI RAKAMLAR SADECE ÜYELERİMİZİ KAPSAMAKTADIR.**

2010 GENEL DEĞERLENDİRME

2010 yılı Türkiye'nin ekonomik göstergelerinden de gözlendiği gibi bir toparlanma yılı olmuştur. Bu toparlanma firmalarımızın üretimlerine, ihracatlarına, mali yapısına olumlu yansımaya rağmen, 2008 yılının başarısı birçok kalemde yakalanamamıştır.

Bilindiği gibi firmalarımızın mali yapısı, borçlanarak yatırım yapma özelliğine sahiptir. Borçluluk oranları 2010 için firmaların risk sınırını aştıklarını göstermektedir.

Diğer yandan 2009 yılında özellikle Demir-çelik sektöründeki firmalarımızın üretim artışına girdiği de gözlenmektedir. Bu artış ihracata da olumlu yansımıştır.

2009 yılına göre 2010 yılında firmalarımızın;

Kar	%11	Zarar	%-44
İhracat	%5	İthalat	%-15
Ar-Ge Gideri	%28	Faizler	%-34
Üretimden Satışlar	%21		
İstihdam	%7,8		
Borçlar	%26		

2010 GENEL DEĞERLENDİRME II

2010 yılında özellikle; kar, ar-ge gideri, net katma değer ve bilanço rakamlarındaki iyileşme 2008 yılının da üstüne çıkmış, ancak hala üretimden satışlarda ve ihracatta istenilen performans yakalanamamıştır.

2008 yılına göre 2010 yılında firmalarımızın

Kar	%5,6
Ar-Ge Gideri	%25
Borçlar	%22
Özkaynakları	%11
Katma Değeri	%8,8

Faiz	%-55
Üretimden Satışları	%-11
İhracat	%-42
Zarar	%-80

100 Büyük Firma Listesinde**161 Firma Listesinde**

Ar-Ge Çalışması Olan	42 Firma	53 Firma
Yabancı Sermayeli	20 Firma	27 Firma
Zarar Bildiren	15 Firma	20 Firma
Kar Bildiren	85 Firma	141 Firma

bulunmaktadır.

100 BÜYÜK FİRMANIN TOPLAM 161 FİRMA İÇİNDEKİ PAYI (%)

BAŞLIKLAR	PAY (%)
Araştırma Geliştirme Giderleri	98,4
İthalat Tutarı \$	97,4
Net Bilanço Karı	96,0
Üretim	94,6
Toplam Ciro	93,9
Öz Sermaye	93,8
İhracat Tutarı \$	93,4
Net Aktif Toplamı	92,7
Diğer Gelirler	92,3
Borçlar Toplamı	91,7
Ödenen Maaş/Ücret Tutarı	90,7
Ödenen Faizler	90,2
Çalışan Sayısı	85,8
Diğer Satışlar	81,5
Yabancı Sermaye Payı	77,0
Ödenen Kiralar	63,1

100 BÜYÜK FİRMANIN SEKTÖRLER İTİBARIYLA ÜRETİMDEN SATIŞLARI (Bin TL)

Sektör	Firma Sayısı	Üretimden Satışlar
KİMYA, PETROL, LASTİK, PLASTİK	18	15.765.315
GIDA, İÇKİ, TÜTÜN	27	6.196.580
METAL ANA	6	2.630.976
TAŞIT ARAÇLARI	12	1.939.622
TAŞ VE TOPRAĞA DAYALI	9	1.191.091
DOKUMA, GİYİM, DERİ, AYAKKABI	9	1.046.196
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	3	909.255
METAL EŞYA, MAKİNA VE TEÇH.	6	555.261
KAĞIT VE BASIM	6	507.160
ELEKTRİK - ELEKTRONİK	1	241.710
DİĞER İMALAT	1	151.515
MOBİLYA	2	106.436
TOPLAM	100	31.241.115

100 BÜYÜK FİRMA İÇİNDE EN YÜKSEK ÜRETİMDEN SATIŞ GERÇEKLEŞTİREN İLK 10 ÜYEMİZ (Bin TL)

2010 SIRA	2009 SIRA	FİRMA	SEKTÖR	ÜRETİMDEN SATIŞ
1	1	TÜPRAŞ A.Ş. İZMİR RAFİNERİ MÜD.	Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri	8.123.925
2	3	HABAŞ A.Ş. İZMİR ŞUBESİ	Kimya	2.827.822
3	4	PETKİM PETROKİMYA A.Ş.	Kimya	2.789.524
4	5	PHILSA PHILIP MORRIS A.Ş.	Tütün	X
5	9	İZMİR DEMİR ÇELİK A.Ş.	Demir Çelik	X
6	11	BMC SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Taşıt Diğer Ulaşım Araçları	644.976
7	13	ABALIOĞLU YEM ENTEGRE ŞB.	Et ve Et Ürünleri	626.030
8	10	JTI TÜTÜN ÜRÜNLERİ A.Ş.	Tütün	590.435
9	15	PINAR SÜT A.Ş.	Süt ve Süt Ürünleri	563.201
10	14	SİDER DIŞ TİCARET A.Ş.	Demir Çelik	537.642

100 BÜYÜK FİRMA İÇİNDE EN YÜKSEK İHRACAT GERÇEKLEŞTİREN İLK 10 ÜYEMİZ

SIRA	FİRMA	SEKTÖR
1	HABAŞ A.Ş.İZMİR ŞUBESİ	Kimya
2	TÜPRAŞ A.Ş.İZMİR RAFİNERİ MÜD.	Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri
3	PETKİM PETROKİMYA A.Ş.	Kimya
4	İZMİR DEMİR ÇELİK A.Ş.	Demir Çelik
5	CMS JANT A.Ş.	Otomotiv Yedek Parça
6	ÖZKAN DEMİR ÇELİK A.Ş.	Demir Çelik
7	HUGO BOSS LTD.ŞTİ.	Dış Giyim
8	DELPHI AUTOMOTIVE LTD. ESBAŞ ŞB.	Otomotiv Yedek Parça
9	KOCAER HADDE A.Ş. ALIĞA ŞB.	Demir Çelik
10	SOCOTAB SAN. VE TİC.A.Ş.	Tütün

100 BÜYÜK FİRMA İÇİNDE EN YÜKSEK İSTİHDAM SAĞLAYAN İLK 10 ÜYEMİZ

SIRA	FİRMA	SEKTÖR
1	İMBAT MADENCİLİK A.Ş.	Maden
2	HUGO BOSS LTD.ŞTİ.	Dış Giyim
3	BMC SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Otomotiv Yedek Parça
4	PETKİM PETROKİMYA A.Ş.	Kimya
5	DELPHI AUTOMOTIVE LTD. ESBAŞ ŞB.	Otomotiv Yedek Parça
6	HABAŞ A.Ş. İZMİR ŞUBESİ	Kimya
7	CMS JANT A.Ş.	Otomotiv Yedek Parça
8	TÜPRAŞ A.Ş.İZMİR RAFİNERİ MÜD.	Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri
9	ABALIOĞLU YEM ENTEGRE ŞB.	Et ve Et Ürünleri
10	KLİMASAN A.Ş.	Soğutma

100 BÜYÜK FİRMA İÇİNDE EN YÜKSEK AR-GE HARCAMASI OLAN İLK 10 ÜYEMİZ

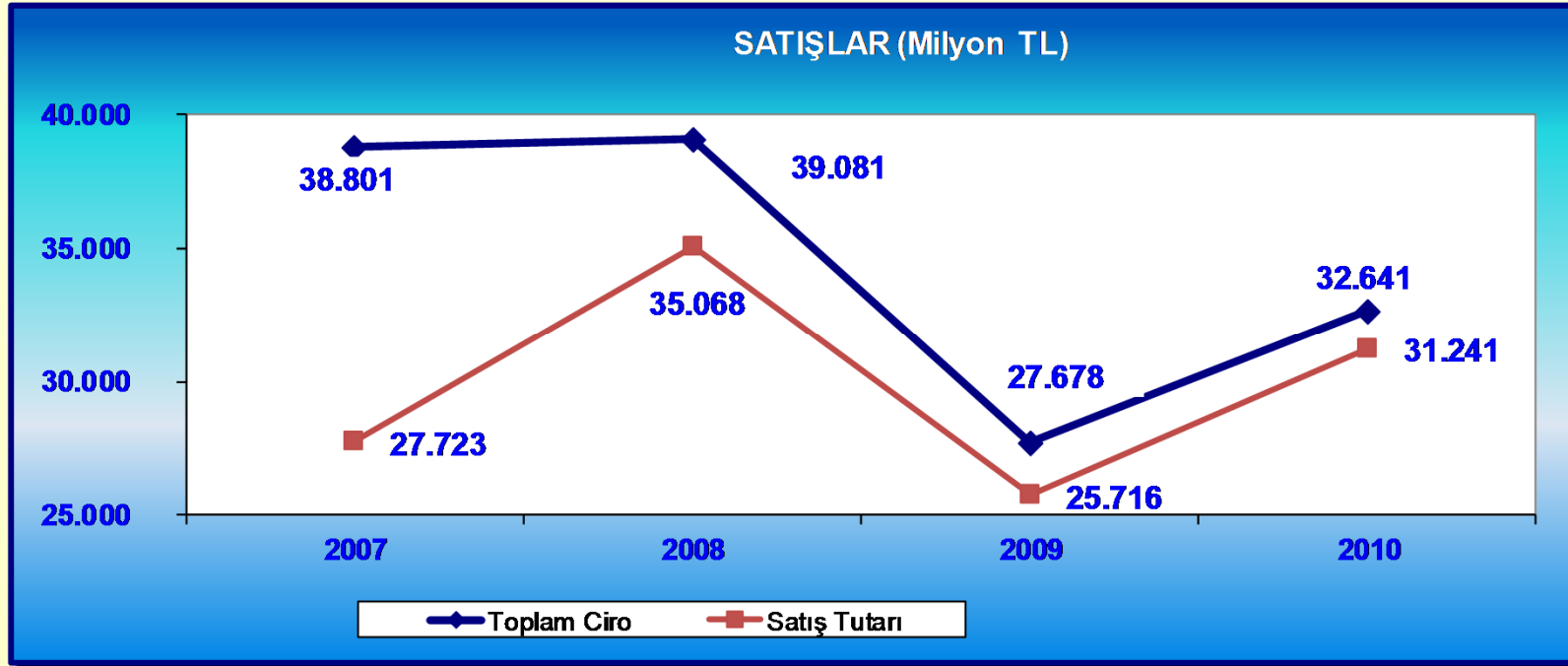
SIRA	FİRMA	SEKTÖR
1	BMC SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Taşıt
2	DYO BOYA FABRİKALARI A.Ş.	Kimya
3	SCHNEIDER ELEKTRİK A.Ş.	Elektrik-Elektronik
4	CMS JANT A.Ş.	Taşıt
5	PINAR SÜT A.Ş.	Süt ve Süt Ürünleri
6	KANSAI ALTAN A.Ş.	Kimya
7	BAYLAN ÖLÇÜ ALETLERİ LTD.ŞTİ.	Makina
8	KLİMASAN A.Ş.	Soğutma
9	TÜPRAŞ A.Ş.İZMİR RAF.MD.	Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri
10	PETKİM PETROKİMYA A.Ş.	Kimya

**2009-2010 DÖNEMİNDE ÜRETİMİNİ ORANSAL OLARAK
ARTTIRAN İLK 5 ÜYEMİZ**

FİRMA	DEĞİŞİM (%)
ÇEBİTAŞ DEMİR ÇELİK ENDÜSTRİSİ A.Ş.	331,59
GÜR-PET PETROL ÜRÜNLERİ OTOMOTİV İNŞAAT BOYA KİMYA NAKLİYAT SAN.VE TİC. LTD. ŞTİ.	186,39
HUGO BOSS TEKSTİL SANAYİ LTD. ŞTİ.	138,49
MİCHA GALVANİZLİ ÇELİK KONSTRÜKSİYON SAN. VE TİC. A.Ş	137,36
TÜRKİYE TÜTÜNLERİ A.Ş.	128,34

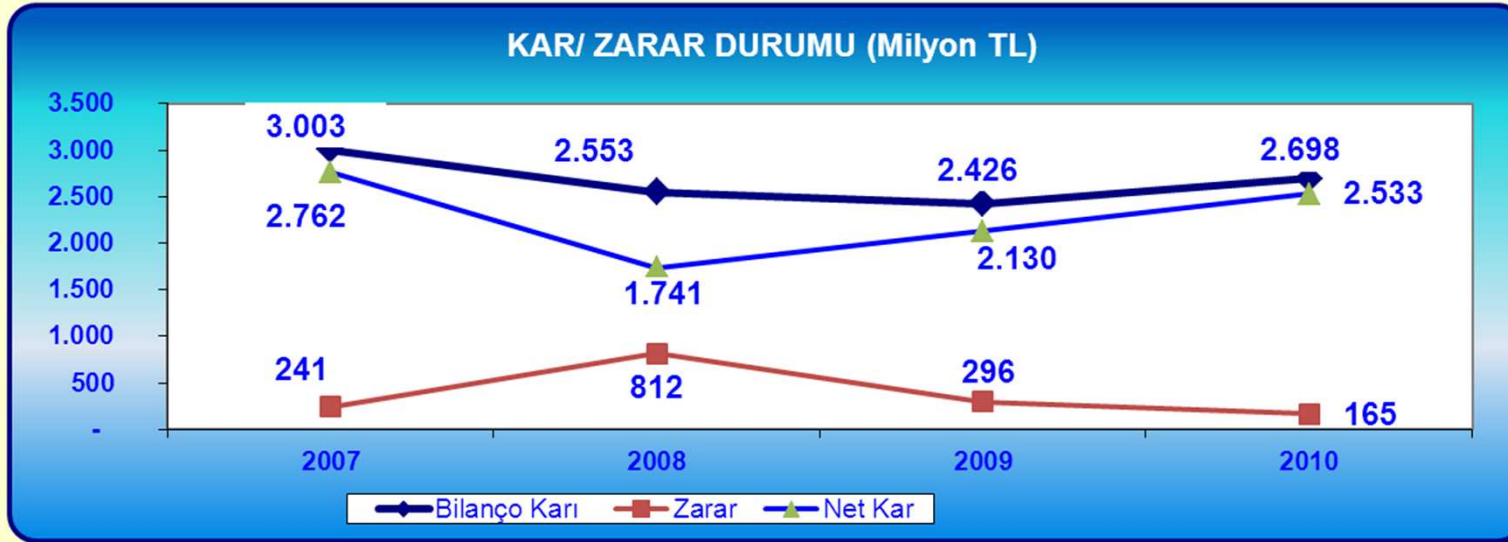
**2009-2010 DÖNEMİNDE ÜRETİMİNİ MİKTARSAL
OLARAK ARTTIRAN İLK 5 ÜYEMİZ**

FİRMA	DEĞİŞİM (Milyon TL)
TÜPRAŞ A.Ş.İZMİR RAFİNERİ MÜD.	2.735
PETKİM PETROKİMYA HOLDİNG A.Ş.	761
KOCAER HADDECİLİK SAN.VE TİC.A.Ş.ALIĞA ŞB.	410
HABAŞ SİNİ VE TIBBİ GAZLAR İSTİHSAL ENDÜSTRİSİ A.Ş. İZMİR ŞUBESİ	308
İZMİR DEMİR ÇELİK SANAYİ A.Ş.	189

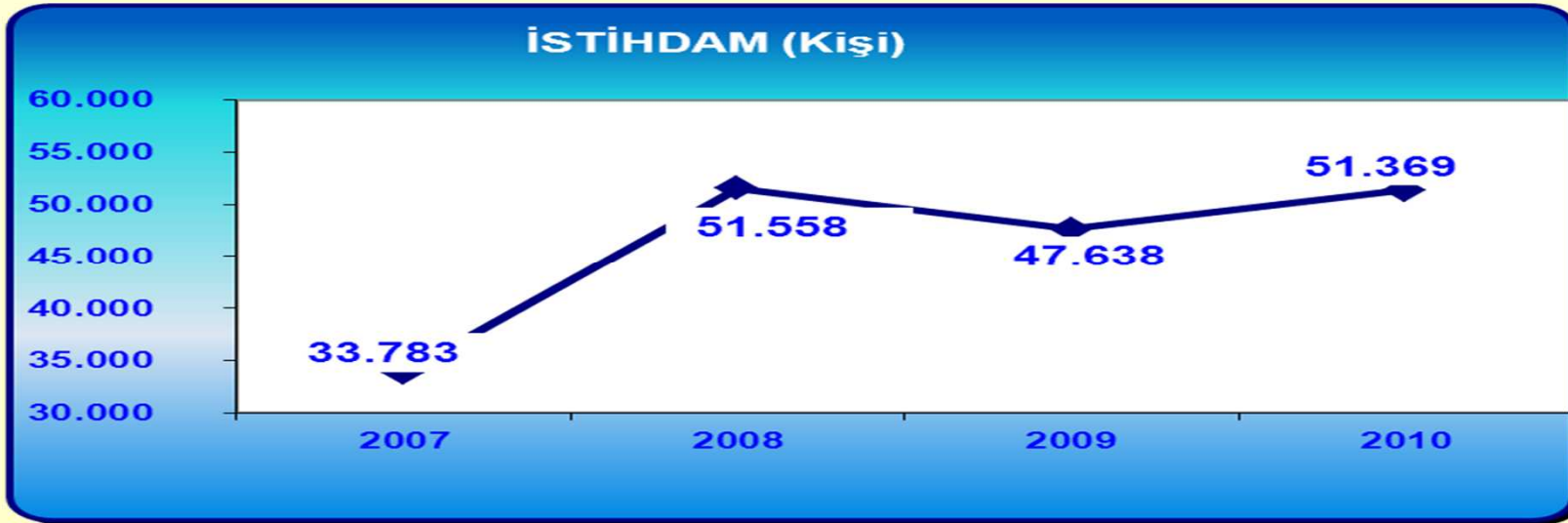
	DEĞİŞİM (%)		
	2008/2009	2008/2010	2009/2010
Üretimden Satışlar	↓ -26,67	↓ -10,91	↑ 21,49
Toplam Ciro	↓ -29,18	↓ -16,48	↑ 17,93

2009 yılında krizin reel sektör üzerindeki olumsuz etkisi %27'lik üretimden satışların düşüşüne neden olurken, 2010 yılında 2008 seviyesi yakalanamasa da yaşanan toparlanma açıkça gözlenmektedir. Üretimden satışlarda %21, ciroda %18'lik artış gerçekleşmiştir.

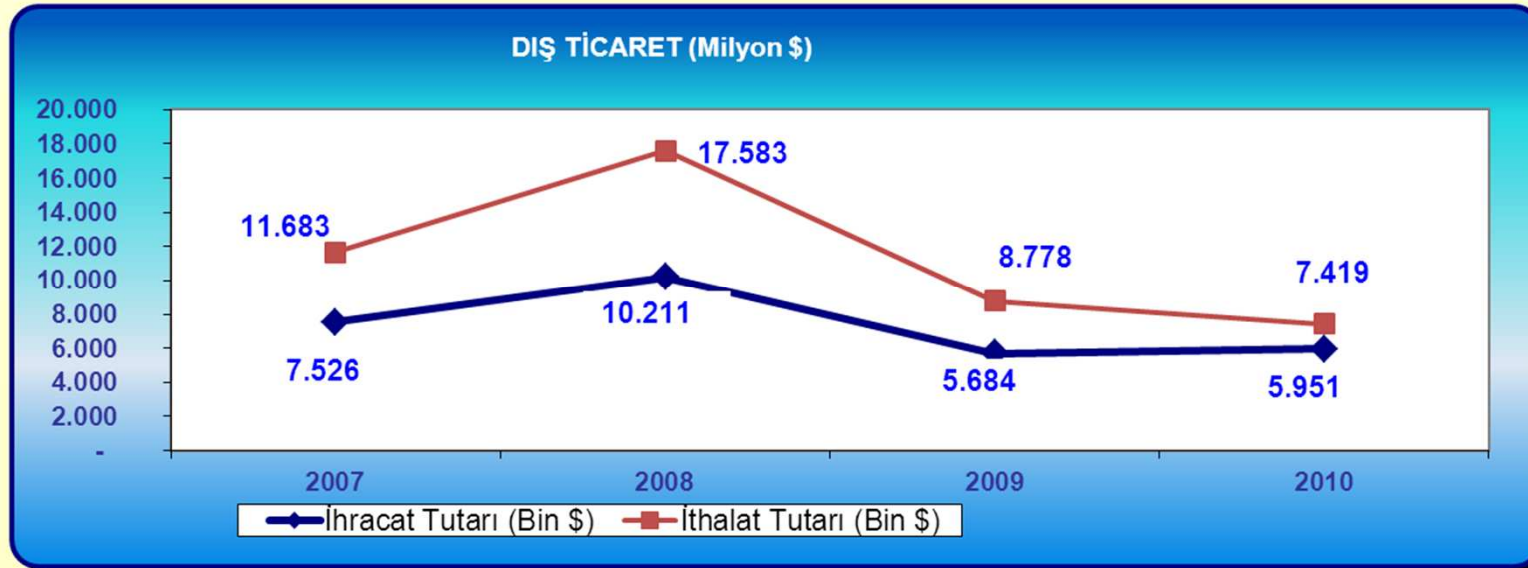
	DEĞİŞİM (%)		
	2008/2009	2008/2010	2009/2010
Bilanço Karı	-4,96	5,69	11,21
Bilanço Zararı	-63,49	-79,69	-44,37
Net Kar	22,32	45,49	18,94

Konjonktürel açıdan baktığımızda özellikle 2007 yılı küresel piyasalarda likidite bolluğunun hakim olduğu bir yıl olmuştur. Küresel krize hazırlıksız yakalanan KOBİ ağırlıklı firmalarımız 2008 yılında beklenmeyen bir şekilde zarar etmişlerdi. Ancak 2009 yılı ile birlikte firmalarımızın, bilançolarında ve maliyetlerinde yaptıkları revizelerle bu zararı telafi etme konusunda oldukça başarılı olduklarını görmekteyiz. 2010 yılında karda %11'lik artışa karşın, zararda %44'lük azalma net karın %19 artmasına sebep olmuştur.

	DEĞİŞİM (%)		
	2008/2009	2008/2010	2009/2010
İstihdam	-7,60 ↓	-0,37	↑ 7,83

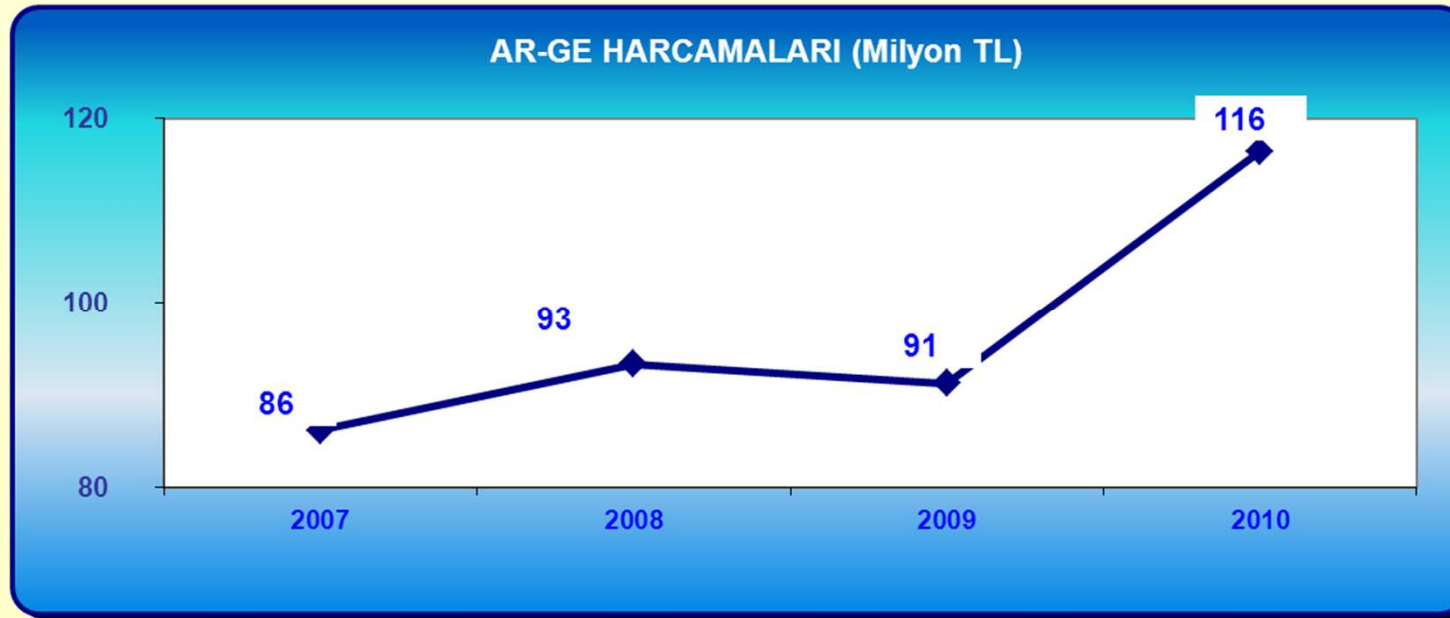
Üretim ve ihracatta yaşanan daralmanın bugün yapısal sorunumuz haline gelen istihdam kapasitesine de olumsuz yansıdığı grafikten çok net görebilmekteyiz. Toparlanmanın bir işareti olan istihdam artışı, 2010 yılında 2009'a göre %7,8 artsa da, daha büyük oranlı artışlar için sanayicinin üzerindeki istihdam yükünün azaltılması ve ara eleman ihtiyacının karşılanması kaçınılmazdır.

	DEĞİŞİM (%)		
	2008/2009	2008/2010	2009/2010
İHRACAT	↓ -44,34	↓ -41,72	↑ 4,70
İTHALAT	↓ -50,08	↓ -57,81	↓ -15,48

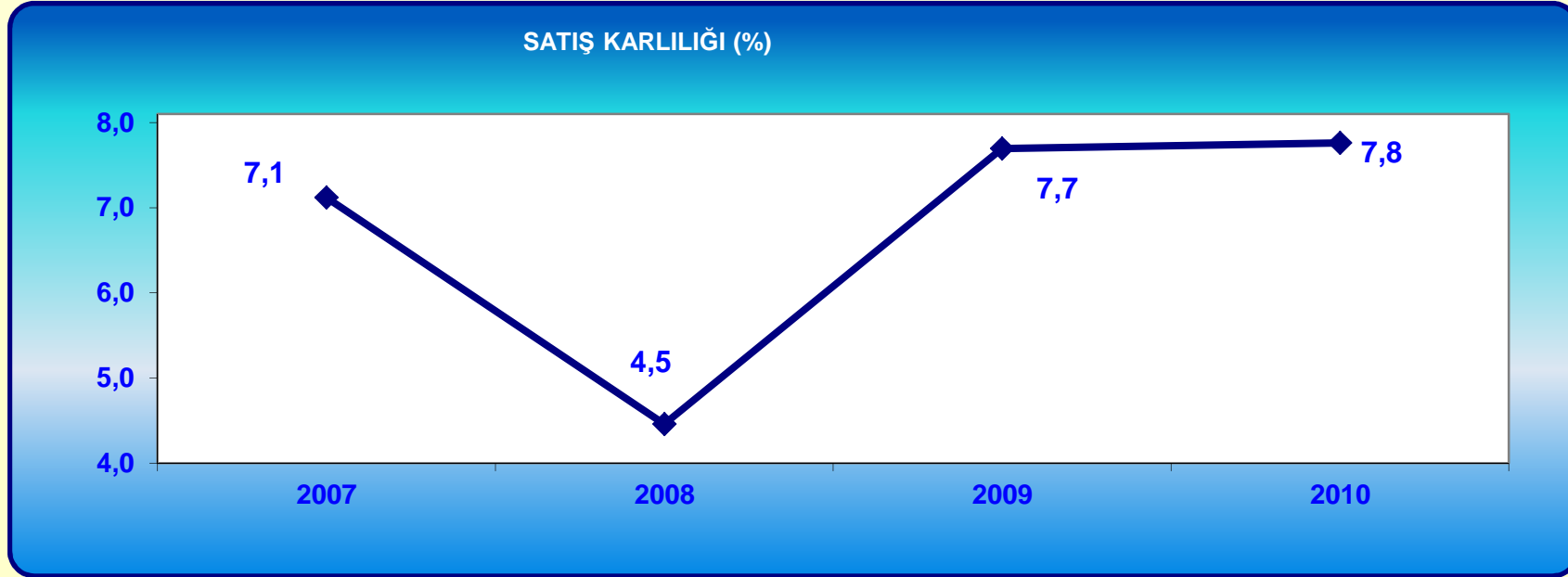
İhraç edilen malların yaklaşık %95'inin sanayi mamullerinden oluşması ve 2008 yılında Türkiye'nin ihracat rekoru kırması üyelerimizin rakamlarına da yansımıştır.

Talep daralmasının etkisi ile 2009'da düşüşe geçen ihracatın 2010 yılında %5 artışla toparlanma eğilimine girdiğini görmekteyiz. Ülkemizin en acil çözüm bekleyen konularından olan ithalat artışında üyelerimizin 2010 ithalat rakamlarındaki %15'lik düşüş üretim yapımız açısından çok önemlidir. Bu azalışın seviyesinin artarak Türkiye genelinde de gerçekleşmesi en büyük temennimizdir.

	DEĞİŞİM (%)		
	2008/2009	2008/2010	2009/2010
Ar-Ge Gideri	-2,23	24,82	↑ 27,67

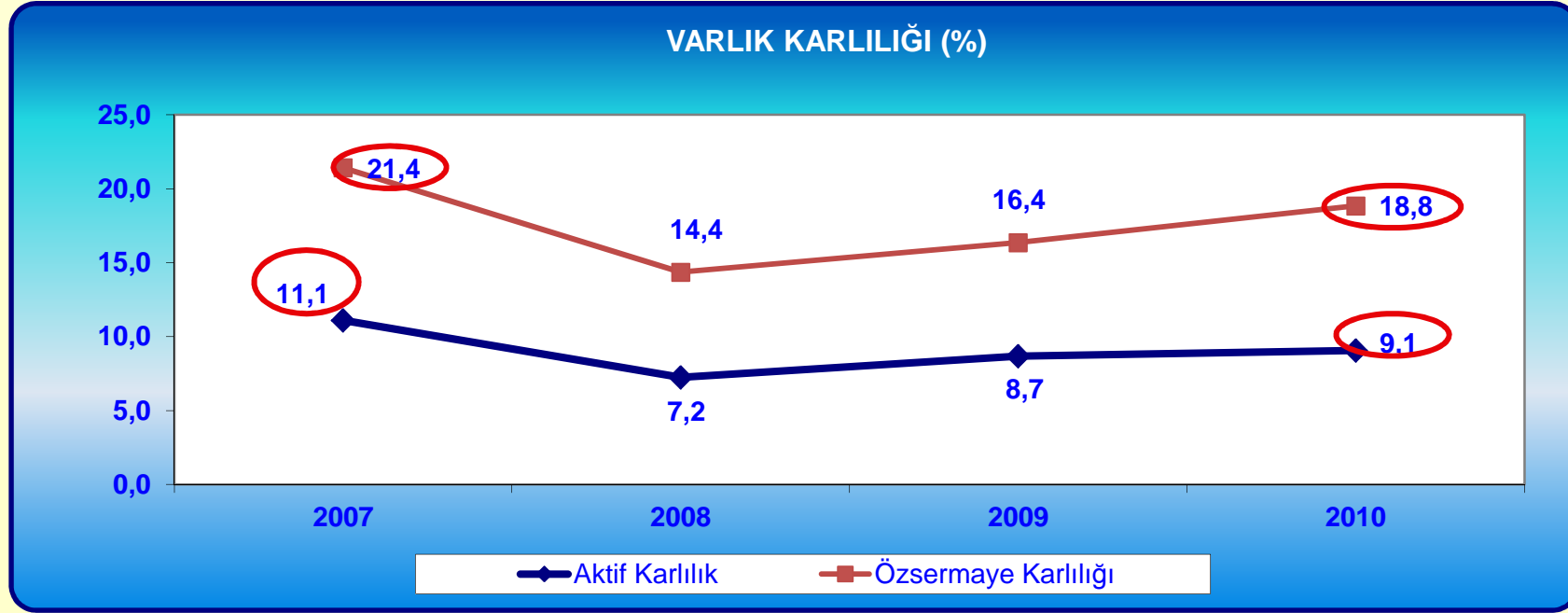
Üyelerimizin küresel piyasalarda rekabet etme gücünü artıran katma değeri yüksek ürünlerin üretimine yönelmesi, ar-ge giderlerinin yükseliyor olması gelecek adına umut vermektedir. Devletin bu yönde özellikle KOBİ'lerimize Kore, Almanya, Japonya, ABD örneklerinde olduğu gibi gereken desteği sağlaması ile bu oranın artarak, gelişmiş ülke seviyelerine ulaşmasını ümit ediyoruz. 2010 yılında ar-ge harcamalarında %28'lik artış gerçekleşmiştir.

Karlılık oranları bizlere işletmenin ne ölçüde etkin kullanıldığını gösterir.

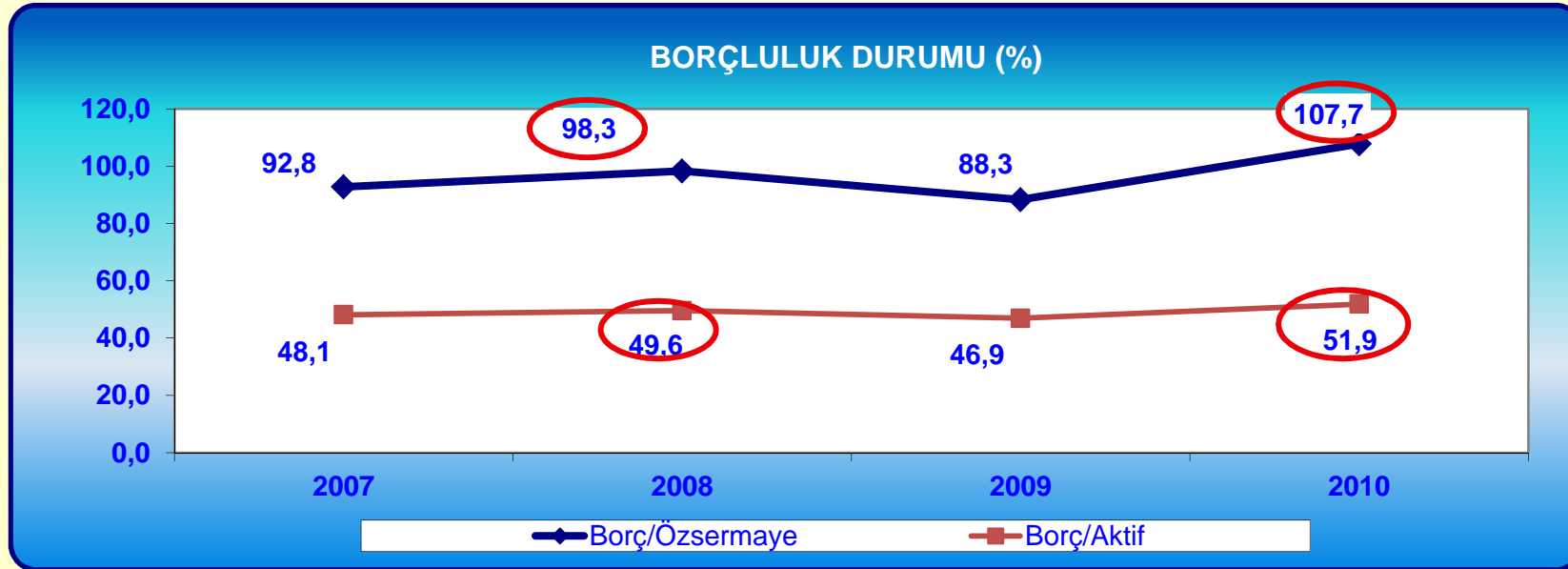
Net karın ciroya bölünmesi ile elde edilen satış karlılığında 2008 yılında bozulan ivme, 2009 ve 2010 yılında artışa geçmiştir.

Mal ve hizmet üretiminde yaşanan olumlu gelişmeler son 2 yılda satış karlılığını artırmıştır.

2007 yılında dış borçlanmanın etkisi ve aşırı değerli TL sayesinde karın sanal da olsa artışı karlılık oranlarının yüksek çıkmasına sebep olmuştur. Bugün benzer oranlara ulaşılamasa da, satış karlılığında görülen iyileşme, aktif karlılık ve özsermaye karlılığı için de geçerlidir.

Bir şirketin yapmış olduğu yatırımın karlılığını gösteren Aktif karlılık oranında ve özkaynak karlılık oranında 2009 ile birlikte artış eğilimi devam etmiştir.

Finansal riskin göstergesi olan ve borçlanma oranı olarak adlandırılan borç/özsermaye oranı kaynak yapısındaki olası olumsuzluğu göstermesi açısından önemlidir. Firmaların finansman ihtiyacını özkaynaklarıyla mı yoksa borç yoluyla mı sağladığının tespitidir.

Ancak oranın %100'ü aşması durumu risklidir. Dolayısı ile grafik firmalarımızın borçlanma açısından bulunduğu risk tablosunu göstermektedir.

Borç/aktif oranı işletmenin yatırımlarının finansmanında ne ölçüde borç kullanıldığını ifade eder. %50'nin altındaki oranlar tercih sebebidir. %52 ile risk sınırı 2010 yılında aşılmıştır.

2010 yılında 2009 yılına göre özel sektörün kısa vadeli borçlarındaki hızlı artış, borçlanmamızdaki sağlıklı olmayan yapıyı göstermesi açısından da önemlidir.

100 BÜYÜK FİRMANIN SEKTÖRLER İTİBARIYLA KARLILIK VE BORÇLULUK DURUMLARI

Sektör	Satış Karlılığı (%)	Borçluluk Durumu (%)	
		Borç / Özsermaye	Borç / Aktif
GIDA, İÇKİ, TÜTÜN	14,9	106,4	51,5
DOKUMA, GİYİM, DERİ, AYAKKABI	3,3	163,1	62,0
MOBİLYA	0,6	141,3	58,6
KAĞIT VE BASIM	5,0	74,7	42,8
KİMYA, PETROL, LASTİK, PLASTİK	4,7	152,5	60,4
TAŞ VE TOPRAĞA DAYALI	5,5	65,2	39,5
METAL ANA	-0,3	154,5	60,7
DİĞER İMALAT	0,7	108,9	52,1
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	55,8	9,3	8,5
METAL EŞYA, MAKİNA VE TEÇH.	10,3	104,3	51,1
ELEKTRİK - ELEKTRONİK	9,4	57,2	36,4
TAŞIT ARAÇLARI	3,1	72,8	42,1
TOPLAM	7,8	107,7	51,9

100 BÜYÜK FİRMANIN SEKTÖRLERE GÖRE DIŞ TİCARETİ (Milyon \$)

Sektör	İhracat	İhracat Pay (%)	İthalat	İthalat Pay (%)	Dış Ticaret Açığı	
GIDA, İÇKİ, TÜTÜN	944	15,9%	649	8,7%	295	
DOKUMA, GİYİM, DERİ, AYAKKABI	553	9,3%	243	3,3%	309	Net İhracatçı
MOBİLYA	15	0,3%	3	0,0%	12	
KAĞIT VE BASIM	30	0,5%	141	1,9%	-111	
KİMYA, PETROL, LASTİK, PLASTİK	2.522	42,4%	4.876	65,7%	-2.355	Net İthalatçı
TAŞ VE TOPRAĞA DAYALI	181	3,0%	49	0,7%	132	
METAL ANA	786	13,2%	663	8,9%	123	
DİĞER İMALAT	3	0,1%	0	0,0%	3	
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	26	0,4%	46	0,6%	-21	
METAL EŞYA, MAKİNA VE TEÇH.	106	1,8%	137	1,8%	-31	
ELEKTRİK - ELEKTRONİK	96	1,6%	138	1,9%	-42	
TAŞIT ARAÇLARI	689	11,6%	473	6,4%	215	
TOPLAM	5.951	100,0%	7.419	100,0%	-1.468	

100 büyük Üye listemizde net ihracatçı ve net ithalatçı sektörler baktığımızda; en net ihracatçı sektörün dokuma giyim, en net ithalatçı sektörün de kimya, petrol olduğunu görmekteyiz. Toplamda da bir Türkiye gerçeği olarak, ithalatçı yapımız bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

100 BÜYÜK FİRMANIN DIŞ TİCARETİNİN ÜRETİMDEN SATIŞLAR İÇİNDEKİ PAYI

Sektör	İhracat / Satış (%)	İthalat / Satış (%)
GIDA, İÇKİ, TÜTÜN	22,9	15,7
DOKUMA, GİYİM, DERİ, AYAKKABI	80,7	16,7
MOBİLYA	21,1	4,1
KAĞIT VE BASIM	8,8	22,7
KİMYA, PETROL, LASTİK, PLASTİK	24,2	48,1
TAŞ VE TOPRAĞA DAYALI	23,2	6,2
METAL ANA	45,0	37,4
DİĞER İMALAT	3,5	0,0
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	4,3	7,6
METAL EŞYA, MAKİNA VE TEÇH.	29,2	41,6
ELEKTRİK - ELEKTRONİK	60,1	86,6
TAŞIT ARAÇLARI	54,1	36,7
TOPLAM	28,8	35,6

Üretimden satışlar içinde ihracatta; dokuma, giyim sektörünün payı %81, elektrik-elektronik payı %60, taşıtın payı %54'tür.

Üretimden satışlar içinde ithalatta; elektrik- elektronik sektörünün payı %87, kimya petrolün payı %48, metal eşya makinenin payı %41,6'dır.

SON SÖZ

- Ege Bölgesi Sanayi Odası'nın üyelerine yönelik yapmış olduğu çalışmada ortaya konan rakamlar göstermektedir ki; firmalarımız 2010 yılında toparlanma eğilimine girmiştir. Beklentimiz artış gerçekleşen başlıklarda bu ivmenin devam etmesi, henüz 2008 yılında yakalanamayan seviyenin de 2011 yılında aşılmasıdır.
- Bu kapsamda baktığımızda; hala ihracat artışının istenilen seviyede olmadığını, İstihdam artışının yetersizliğini görebilmekteyiz.
- Borçlanma yapısındaki bozulma kritik düzeydedir.
- Bugün ülkemizin öncelikli sorunu haline gelen, ara malı ithalatının artışı, istihdam kapasitesi yaratamama, cari açığın önlenemez yükselişi de firmalarımızın içindeki durumu özetlemektedir.
- Türkiye ekonomik potansiyeli yüksek bir ülke olmasının avantajlarını, AB ülkelerinin finansman sorunu ve coğrafyasındaki siyasi belirsizlik devam ederken en etkin şekilde kullanmak zorundadır.
- 3. kez iktidara seçilen Adalet ve Kalkınma Partisi'ne milletin iradesi bu gücü vermiştir.
- Bundan sonraki süreçte, yürütülecek politikalarda üretimin esas alınması, beklenen reformların bir an evvel çıkarılması ve Türkiye'nin hedeflerine ulaşması yönünde adımlar atılması sağlanmalıdır.

Teşekkürler